

Türk Parasının Değerinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi Müessesesi

Türk Parasının Değerinin Korunması Hakkında Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisince 20 Şubat 1930 tarihinde kabul edilen, 25 Şubat 1930 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Cumhurbaşkanına ulusal paranın değerindeki dalgalanmayı engelleme yönünde cezai nitelikte yaptırımlarla desteklenen düzenleyici karar alma yetkisi tanıyan yasal düzenlemedir. Kanunun düzenlenme amacının açıklandığı 1. madde uyarınca ülkemizde yapılan kambiyo ihracat ve ithalatlarının denetlenip düzenlenmesinde, Türk parasının değerinin korunması noktasında gerekli iş ve işlemlerin cumhurbaşkanı tarafından yapılacağı belirtilmiştir.

Aynı kanunun 3. maddesi ile Cumhurbaşkanının bu kanun uyarınca tanzim ettiği genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklerle aykırı davranan kişilere idari para cezalarının kesileceği belirtilmiş ve söz konusu idari para cezalarının miktarının belirlenerek şahıslar ve kurumlar adına kesilmesi görevi ise mahallin yetkili Cumhuriyet Savcılarına verilmiştir. Ayrıca anılı kanunun 3. maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler, yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetlerin rayiç bedelinin yüzde beşi kadar idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. İdarî para cezasına ilişkin karar kesinleşinceye kadar alacaklarını yurda getirenlere, birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir. Ancak, verilecek idarî para cezası yurda getirilmesi gereken paranın yüzde iki buçüğundan fazla olamayacağı belirlenmiştir. İhracattan doğan bedellerin hangi süreler dâhilinde yurda getirileceği hususunun ise tebliğ ve genelgeler gibi dayanağını kanundan alan düzenleyici işlemler ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

İhracat ve ithalat işlemleri ile ilgili düzenlemelerin yapılması ve sözü edilen ihracat bedellerinin hangi süreler dâhilinde yurda getirilmesi gerekliliğinin açığa çıkarılması adına Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ çıkarılmıştır. Tebliğin 3'üncü maddesinde Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin, ithalatçının ödemesini müteakip doğrudan ve gecikmeksizin ihracata aracılık eden bankaya transfer edileceği veyahut getirileceği hususu düzenlenmiştir. Ayrıca bedellerin yurda getirilme süresi noktasında kişilerin mutlak serbestiye sahip olamayacakları fiili ihracat tarihinden itibaren 180 gün içerisinde bedellerin yurda getirilmesinin zorunlu olduğu açıklanmıştır. Tebliğin 8'inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında ise ticari amaçla mal ihracatında, bedelleri yurda getirilme süresi içerisinde gelen ihracat ile ilgili hesapların aracı bankalarca kapatılacağı, süresi içerisinde kapatılmayan hesapların bankalarca 5 iş günü içerisinde işlemlerin durumlarını belirtecek şekilde ilgili vergi dairesi başkanlığına yahut vergi dairesi müdürlüğüne ihbar edileceği hüküm altına alınmıştır. Anılı maddenin dördüncü fıkrasında ise ilgili vergi dairesi başkanlığınca veya vergi dairesi müdürlüğünce, ihbarı takip eden 10 iş günü içerisinde ilgililere ihracat hesapların kapatılmasını teminen 90 gün süreli ihtarname gönderileceği, bu süre içerisinde hesabın kapatılması veya hesabın kapatılmamasına sebep olan mücbir sebepler ile haklı nedenlerin bildirilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Belirtilmesi gereken bir diğer önemli husus ise tebliğin 12. maddesinde tebliğin uygulanmasına yönelik bakanlıkça belirlenecek usul ve esasların Merkez Bankasınca ilan edileceği belirlemesinin yer almakta olduğudur. İşbu belirleme kapsamında 16 Ocak 2020 tarihli İhracat Genelgesi Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından ilan edilmiştir. Yayımlanan genelgenin 28. fıkrasında çıkarılmış olan tebliğde

belirtilen süreler içinde ihracat hesabını kapatmayanlar hakkında Türk Parasının Değerinin Korunması Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca idari para cezasının uygulanmasına yönelik savcılığa bildirim yapılacağı, yapılan bildirimlerin ayrıca Bakanlığa bildirileceği hüküm altına alınmıştır.

Özetle izah edilmesi gerekirse yukarıda anılı mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere ihracat işi ile uğraşan gerçek ve tüzel kişilerin söz konusu fiiller neticesinde elde ettikleri ihracat bedellerini fiili ihracat tarihinden itibaren 180 gün içerisinde aracılık eden bankaya transfer etmek suretiyle yurda getirmeleri akabinde ise aracı banka tarafından düzenlenen İhracat Bedeli Kabul Belgesi'ni almaları ve nihayetindeyse banka nezdinde bulunan ihracat hesabı kapatmaları gerekmektedir. Sözü edilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ise vergi daireleri tarafından keşide edilecek ihtarname doğrultusunda gerekli iş ve işlemlerin ivedilikle yerine getirilmesi bir başka deyişle hali hazırda açık bulunan ihracat hesabının bedelin yurda getirilmesi suretiyle kapatılması gerekmektedir. Sözü edilen yükümlülüklerin ihlal edilmesi, vergi dairesi tarafından verilen kesin süreler içerisinde dahi ihracat hesabının kapatılmaması veyahut kapatılamama durumunun mücbir sebeplere dayandığının belgelenememesi halinde kurum tarafından idari para cezasının tanzimi amacıyla yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirim yapılacağını, yapılan bildirim doğrultusunda adli merciler tarafından yurda getirilmeyen ihracat bedelin rayiç değeri üzerinden nispi oranların belirlenmesi suretiyle idari para cezalarına hükmedileceği hususunu önemle belirtmekteyiz.

Av. Recepcan Gülbahçe